

Sygn. akt II Ca 570/13 Sygn. akt II Ca 570/13

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 3 października 2013r.

Sąd Okręgowy w Świdnicy, II Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Anatol Gul

Sędziowie: SO Alicja Chrzan

SO Małgorzata Mróz

Protokolant: Agnieszka Ingram

po rozpoznaniu w dniu 3 października 2013 r. w Świdnicy

na rozprawie

sprawy z powództwa **H. S.**

przeciwko (...) **S.A. w W.**

o zapłatę 22.250 zł

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Rejonowego w Dzierżoniowie

z dnia 17 kwietnia 2013 r., sygn. akt I C 949/12

I. oddala apelację;

II. zasądza od powoda na rzecz strony pozwanej 1.200 zł kosztów postępowania apelacyjnego.

Sygn. akt II Ca 570/13

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem oddalono powództwo o zapłatę zadośćuczynienia i odszkodowania, opierając rozstrzygnięcie o następujące ustalenia i oceny:

- w dniu 18 listopada 2003 roku A. Z. w B. naruszył zasady bezpieczeństwa w ruchu drogowym w ten sposób, że kierując samochodem osobowym marki T. (...) nie zachował należytej ostrożności, w wyniku czego najechał na przechodzącego jezdnię z lewej strony na prawą, po oznakowanym przejściu dla pieszych „K. S.„ czym spowodował u niego obrażenia ciała pod postacią rany tłuczonej głowy, podbiegnięć krwawych w powłokach czaszki i okolicy podoczodołowej prawej, złamania kości czołowej prawej, krwiaków podtwardówkowych i podpajęczynowych, stłuczenia mózgu, złamania prawej kości biodrowej, podbiegnięć krwawych w torebkach nerki prawej, które przez łańcuch skutków doprowadziły do rozległego zapalenia płuc i śmierci w dniu 13 grudnia 2003 roku.

-w dniu 09 sierpnia 2011 roku powód zwrócił się do strony pozwanej z żądaniem zapłaty 80.000 zł. tytułem zadośćuczynienia za krzywdę w postaci śmierci ojca i naruszenia dobra osobistego, jakim jest prawo do życia w rodzinie oraz kwoty 2.500 zł. tytułem zwrotu kosztów zakupu pomnika nagrobnego.

-powód wraz z żoną mieszkał ze swoimi rodzicami przez około dziesięć lat w okresie od 1973 roku do 1983 roku; po otrzymaniu mieszkania w J. wyprowadzili się, jednak przez cały czas utrzymywali ze sobą kontakty; K. S. odwiedzał syna, razem spędzali święta, czas wolny, pomagał w sprawowaniu opieki nad wnukami, którym czasami kupował książki, buty, słodycze, pomagał synowi także finansowo; - po wypadku, gdy K. S. przebywał w szpitalu, a potem w hospicjum, powód wraz z rodziną odwiedzał go, spędzał przy jego łóżku może pół godziny; bardzo przeżył śmierć ojca, jednak po pewnym czasie doszedł do siebie; nie korzystał z pomocy psychologa czy psychiatry, nie brał też żadnych leków uspokajających. W ocenie sądu powództwo nie zasługiwało na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 448 k.c., w razie naruszenia dobra osobistego sąd może przyznać temu, czyje dobro osobiste zostało naruszone, odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę lub na jego żądanie zasądzić odpowiednią sumę pieniężną na wskazany przez niego cel społeczny, niezależnie od innych środków potrzebnych do usunięcia skutków naruszenia. Do bezspornych przesłanek odpowiedzialności na podstawie art. 448 k.c. zalicza się: naruszenie dobra osobistego, powodujące szkodę niemajątkową, związek przyczynowy między tym naruszeniem a szkodą niemajątkową, która spowodowana jest naruszeniem, naruszenie dobra osobistego musi być bezprawne i rodzić równocześnie odpowiedzialność na podstawie art. 23 i art. 24 k.c., naruszenie dobra osobistego musi być kwalifikowane, jako czyn niedozwolony. W przedmiotowej sprawie dobrem osobistym, którego ochrony domaga się powód, są więzi rodzinne, a w zasadzie ich utrata, które łączyły go z ojcem. Oceny sądu wymaga fakt, czy sytuacja, w jakiej znalazł się powód, uzasadnia przyznanie mu zadośćuczynienia, i to w wysokości wskazanej w pozwie. Uwzględniając kompensacyjną funkcję zadośćuczynienia za doznaną krzywdę, którego głównym celem jest zatarcie lub, co najmniej złagodzenie następstw naruszenia takich dóbr osobistych, uznaje się, że wysokość oraz samo przyznanie zadośćuczynienia winno zależeć przede wszystkim od wielkości doznanej krzywdy. Dla jej sprecyzowania i przyjęcia „odpowiedniej” sumy zadośćuczynienia uwzględnić należy takie okoliczności, jak: rodzaj naruszonego dobra, rozmiar doznanej krzywdy – oceniana obiektywnie, intensywność naruszenia – oceniana obiektywnie, stopień negatywnych konsekwencji dla pokrzywdzonego wynikających z dokonanego naruszenia dobra osobistego, w tym także niewymiernych majątkowo, nieodwracalność skutków naruszenia, stopień winy sprawcy, sytuację majątkową i osobistą zobowiązanego. Indywidualne okoliczności danego przypadku, w szczególności wiek poszkodowanego, jego sytuacja rodzinna czy stopień wrażliwości – powinny być brane pod rozwagę, lecz stosować należy wówczas obiektywne kryteria oceny. Uwzględnienie roszczeń z art. 448 k.c. ma charakter fakultatywny, a więc nie muszą być one zasądzone mimo spełnienia przesłanek ustawowych. Dlatego sąd nie ma obowiązku zasądzenia zadośćuczynienia na podstawie komentowanego przepisu w każdym przypadku naruszenia dóbr osobistych – przy stosowaniu tego przepisu bierze się pod uwagę całokształt okoliczności faktycznych, w tym winę sprawcy naruszenia dóbr osobistych i jej stopień oraz rodzaj naruszonego dobra. Przy czym dokonanie oceny, czy w konkretnej sytuacji naruszenie dóbr osobistych rzeczywiście nastąpiło – nie może być dokonywane wedle miary indywidualnej wrażliwości (ocena subiektywna) zainteresowanego, ta bowiem może być niekiedy bardzo duża ze względu na cechy osobowościowe, związane ze szczególną drażliwością i przewrażliwieniem. Należy brać pod uwagę też takie przesłanki, jak dramatyzm przeżyć osoby bliskiej, poczucie osamotnienia, cierpienia moralne i wstrząs psychiczny wywołany śmiercią osoby najbliższej, rodzaj i intensywność więzi łączącej pokrzywdzonego ze zmarłym, wystąpienie zaburzeń będących skutkiem tego odejścia np. nerwicy, depresji, roli w rodzinie pełnionej przez osobę zmarłą, stopień, w jakim pokrzywdzony będzie umiał znaleźć się w nowej rzeczywistości i zdolności jej zaakceptowania, leczenie doznanej traumy, wiek pokrzywdzonego. Przeprowadzone postępowanie dowodowe jakkolwiek potwierdziło, iż powód był emocjonalnie związany z ojcem, to jednak nie zostało potwierdzone, że siła tych więzi była tak mocna, jak opisano to w pozwie. Ponadto należy zauważyć, iż powód wystąpił z żądaniem zapłaty zadośćuczynienia prawie dziesięć lat po śmierci ojca, jak sam zeznał, o takiej możliwości poinformowała go córka. W takiej sytuacji należy się zastanowić, czy rzeczywiście powód w chwili śmierci ojca, poza bólem i cierpieniem związanym z utratą bliskiej sobie osoby, co jest związane z naturalnym cyklem przemijania, nawet jeżeli śmierć w tym wypadku miała charakter nagły, ocenił to w kategoriach naruszenia dóbr osobistych, czy też do wystąpienia na drogę postępowania sądowego zmusiła go

sytuacja finansowa. Zarówno w zeznaniach powoda, jak i świadków osób najbliższych – synowej i wnuczek zmarłego mocno zaakcentowany jest element finansowy. Dowody przeprowadzone w postępowaniu nie potwierdziły faktu, iż zmarły był podporą rodziny i wspierał syna we wszystkich przedsięwzięciach, że często odwiedzał syna i jego rodzinę. H. S. zeznał, że „z ojcem widywałem się raz w tygodniu, może dwa razy, czasami przelotnie, a czasem dłużej” (k. 80 akt). Także podnoszona przez powoda okoliczność przeżycia traumy w związku z wypadkiem, pobytem ojca w szpitalu oraz jego śmiercią nie zostały potwierdzone. Powód odwiedzał wprawdzie ojca w szpitalu codziennie, ale jedynie na pół godziny. Nie wspominał w swoich zeznaniach o czuwaniu przy jego łóżku. Okoliczności tej nie potwierdziły także w swoich zeznaniach córki i żona. Nie korzystał z pomocy psychologa czy psychiatry, nie brał żadnych leków, „ja przeżywałem śmierć ojca, ale twardy jestem, musiałem sobie poradzić” (k. 80 akt), „wspominamy ojca, czasem mowa jest o wypadkach albo o rodzinie, ale przecież minęło już dziesięć lat” (k. 80 akt verte). Oddalając żądanie zapłaty sąd wziął pod uwagę fakt, iż w chwili śmierci ojca powód był osobą dorosłą, ukształtowaną emocjonalnie, posiadającą rodzinę, w której znalazł oparcie.

Odnośnie żądania zapłaty, sąd oddalił powództwo w tym zakresie, gdyż w toku postępowania strona pozwana zwróciła powodowi koszty wystawienia pomnika nagrobnego i to w wysokości większej niż pierwotnie dochodzona, to jest w kwocie 2.500 zł.

W apelacji powód zarzucił : 1. naruszenie prawa materialnego przez błędną wykładnię art. 448 kc w zw. z art. 24 kc przez błędne przyjęcie, że : uwzględnienie roszczeń z art. 448 kc ma charakter fakultatywny; przesłanką oceny zasadności roszczenia jest brak wystąpienia uszczerbku na zdrowiu; dokonanie błędnej subsumpcji ustaleń faktycznych pod normę prawną zawartą w tym przepisie;

2.naruszenie prawa procesowego przez błędną wykładnię art. 98 § 1 kpc i uznanie, że uznając dług w trakcie procesu strona pozwana nie przegrała procesu; 3. sprzeczność ustaleń sądu z treścią zebranego w sprawie materiału przez ustalenie, że strona pozwana nie pozostawała w opóźnieniu odnośnie świadczenia w kwocie 2250 zł, co doprowadziło do oddalenia powództwa także w zakresie odsetek od tej kwoty.

Wskazując na powyższe wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku przez zasądzenie od strony pozwanej kwoty 20 000 zł z odsetkami ustawowymi od dnia 14 października 2011 r. oraz odsetek od kwoty 2250 zł, które po skapitalizowaniu wynoszą 79,36 zł, lub jego uchylenie i przekazanie sprawy sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania.

Sąd Okręgowy zważył co następuje :

Apelacja nie podlega uwzględnieniu, a podniesione w niej zarzuty nie znajdują potwierdzenia w okolicznościach sprawy.

Przyjmując bezsporne w istocie ustalenia faktyczne sądu pierwszej instancji za swoje, Sąd Okręgowy podziela także ocenę prawną tego stanu faktycznego oraz wyciągnięte z tej oceny wnioski, co zwalnia z potrzeby ponownego przytaczania szeregu powołanych już wcześniej trafnych argumentów.

Tylko dodatkowo należy wskazać na następujące kwestie :

- niewątpliwie więź rodzica z dzieckiem istniejąca w prawidłowo funkcjonującej rodzinie zasługuje na status dobra osobistego, podlegającego ochronie z art. 24 § 1 kc, a spowodowanie śmierci osoby bliskiej może stanowić naruszenie dobra osobistego , uzasadniającego przyznanie zadośćuczynienia na podstawie art. 448 kc;

-bezspornym jest , że śmierć osoby najbliższej prowadzi do naruszenia dobra osobistego osoby związanej emocjonalnie ze zmarłym, **jednak nie każdą więź rodzinną zaliczyć należy do katalogu dóbr osobistych, lecz jedynie taką, której zerwanie spowodowało ból i cierpienie oraz zrodziło poczucie krzywdy**; stąd też osoba dochodząca roszczenia na podstawie art. 448 kc powinna wykazać **istnienie tego rodzaju więzi, stanowiącej jej dobro osobiste podlegające ochronie**, przy czym powód istnienia takiej więzi **nie wykazał** , co przekonująco zostało przedstawione przez sąd pierwszej instancji, a pogląd ten Sąd Okręgowy akceptuje i

podziela; - krzywdę doznaną w wyniku śmierci osoby bliskiej niewątpliwie bardzo trudno jednoznacznie i obiektywnie ocenić oraz wyrazić w formie pieniężnej ; przy ocenie tego rodzaju sytuacji nie można pomijać również takich przesłanek jak dramatyzm doznań osób bliskich zmarłego, poczucie osamotnienia i pustki po jej śmierci, cierpienia moralne i wstrząs psychiczny wywołany śmiercią osoby najbliższej, roli jaką w rodzinie pełniła osoba zmarłego, wystąpienie zaburzeń będących skutkiem śmierci osoby bliskiej , stopień w jakim pozostali członkowie rodziny będą umieli odnaleźć się w nowej rzeczywistości i na ile zdolni są zaakceptować obecny stan rzeczy, skorzystanie z pomocy fachowej w czasie radzenia sobie w tej trudnej sytuacji, procesu leczenia doznanej traumy mającego na celu pomoc w odbudowie struktury rodziny czy też wiek pokrzywdzonego;

- zadośćuczynienie jest roszczeniem o charakterze ściśle niemajątkowym, mającym za zadanie kompensatę doznanej krzywdy, stąd też nie powinno ono mieć na celu wyrównania strat poniesionych przez najbliższych zmarłego, lecz ma pomóc dostosować się do nowej rzeczywistości oraz złagodzić cierpienia wywołane utratą osoby bliskiej; - nie można także pomijać, że w chwili śmierci ojca , który miał 77 lat , powód miał już 54 lata, od wielu lat miał własną rodzinę i mieszkał osobno, natomiast częste wzajemne kontakty i odwiedziny były czymś normalnym i oczywistym, jak w każdej dobrze funkcjonującej rodzinie, jaką niewątpliwie była ta rodzina; nie daje to jednak w ustalonych okolicznościach sprawy uzasadnionych podstaw do przyjęcia, że utrata ojca przez powoda była naruszeniem jego dobra osobistego, prowadzącą do przyznania zadośćuczynienia; tylko na marginesie – bez decydującego znaczenia dla powyższego stanowiska – należy nadmienić, że z żądaniem zadośćuczynienia powód wystąpił dopiero po blisko 9 latach od dnia zdarzenia, kiedy to uzyskał informację o istnieniu takiej możliwości, co niewątpliwie wskazuje na zdecydowanie finansowy aspekt;

- nie ma także podstaw do uwzględnienia apelacji odnośnie odsetek od wypłaconej przez stronę pozwaną w toku procesu należności z tytułu kosztów wzniesienia nagrobka; wbrew obszernym uwagom apelacji, po uregulowaniu kwoty 2500 zł przez stronę pozwaną w dniu 28 listopada 2012 r., **powód nie cofnął pozwu w tym zakresie**, lecz do końca procesu nadal podtrzymywał swoje dotychczasowe żądanie; trzeba także pamiętać, że strona pozwana nie wypłaciła powodowi należności z tego tytułu wyłącznie z tej przyczyny, że mimo wezwań strony pozwanej, powód nie przedstawił dowodu świadczącego jednoznacznie o postawieniu pomnika swojemu ojcu , a okoliczności tej powód w żadnym momencie i w żadnym stopniu nawet nie podważał; po przedstawieniu takiego dowodu przez powoda, strona pozwana niezwłocznie spełniła świadczenie na jego rzecz, wobec czego – mimo spełnienia świadczenia w toku procesu – nie było podstaw do przyjęcia, aby strona pozwana pozostawała w tym zakresie w opóźnieniu, jak również uznania jej w tym zakresie za stronę przegrywającą spór.

Z tych przyczyn apelacja jako pozbawiona uzasadnionych podstaw została oddalona / art. 385 kpc /, natomiast o kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 i 99 kpc w zw. z art. 391 § 1 kpc.